

Jan Annerstedt
0707 232 800
jan.annerstedt@lund.se

Tekniska nämnden

Nya koloniområden och annan stadsodling i Lunds kommun

Dnr TN 2019/836

Sammanfattning

Denna skrivelse till tekniska nämnden innehåller ett förslag till uppdrag till tekniska förvaltningen att i samråd med stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen och kommunkontoret undersöka möjligheter att etablera nya koloniområden i Lund respektive i kommunens tätorter.

Undersökningen ska ta hänsyn till övergripande stadsplanering av hållbar urban utveckling, härunder ny markanvändning för park- och odlingsändamål, aktuella frågor om utveckling i Lund av grönstrukturer och lokala ekosystemtjänster och av miljö- och hälsoskydd och för rekreation.

Stadsodling på nya koloniområden kan innebära ett grönare Lund med ökad biologisk mångfald och mera av lokal livsmedelsproduktion och samtidigt öppna upp för fler lundabor att finna nya platser för vila och återhämtning inom gång- och cykelavstånd från hemmet eller arbetsplatsen. Med ökad tillgänglighet kan koloniområden och odlingslotter bidra till den sociala och kulturella integrationen, mål och ambitioner aktuella redan vid kolonirörelsens begynnelse i början på 1900-talet.

Beslutsunderlag

Flodin Furås, Ulrika: *Kålgårdar, kolonier och asfaltsblommor: Stadsodlingens historia*, Karlstad: Votum, 2019.

Grönprogram för Lunds kommun, Lund: Lunds kommun, 2018/2019. (Beslut i kommunfullmäktige förväntas inom kort.)

LundaEko II. Lunds kommuns program för ekologiskt hållbar utveckling 2014-2020, Lund: Lunds kommun, 2017.

Program för urban odling på allmän platsmark och kvartermark planlagd för odling, Lund: Lunds kommun, tekniska nämnden, 2017.

På landet i Lund: Om koloniområden då och nu, Lund: Föreningen Gamla Lund, 2012.

Streijffert, Peter, *Odling i stan*, Stockholm: Blue Publishing, 2019.

2019-12-04

Översiktsplan för Lunds kommun 2018 (beslutad, men har inte vunnit laga kraft) samt ÖP PM 9 Grön infrastruktur och ekosystemtjänster, Lunds kommun: Stadsbyggnadskontoret, 2017.

Barnens bästa

Barnkonsekvensanalys redovisas inte i detta skede av ärendets beredning. Analysen ingår i uppdraget till tekniska förvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser

I uppdraget till förvaltningen ingår att förutse och granska de ekonomiska konsekvenserna för Lunds kommun att etablera och kontrollera verksamheten i nya koloniområden.

För Lunds kommuns tekniska förvaltning beräknas den årliga kostnaden för koloni- och odlingsverksamhet till 767 000 kr (åren 2015-2018). Det mesta är administrativa kostnader (c:a 600 000 kr/år). Arrendeavgifter som förväntas täcka de faktiska kostnaderna för kommunen ska fastställas av kommunfullmäktige under 2020 på förslag av tekniska nämnden.

I samband med det aktuella uppdraget efterlyses en aktuell översyn av kommunens samarbetsavtal med kolonisternas förening, av arrendeavtalen med respektive koloniförening för koloniområdets gemensamma ytor samt av eventuella olikheter i arrendeavtalen med enskilda kolonister för respektive kolonilott. Översynen ska fokusera på de ekonomiska konsekvenserna för kommunen av avtalen.

Vid en samlad kommunalekonomisk analys av ett nytt koloniområde ska alla kostnader belysas, inkl kostnader för kommunen vid alternativ användningen av kommunal mark till annat än för koloniändamål.

Miljökonsekvenser

I uppdraget ingår att granska miljökonsekvenserna av nya koloniområden i Lunds kommun.

Ärendet

Var finns plats för nya koloniområden i Lunds kommun? Tekniska nämnden föreslås ge uppdrag till tekniska förvaltningen att i samråd med stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen och kommunkontoret undersöka möjligheter att etablera nya koloniområden i Lund respektive i kommunens tätorter. Undersökningen ska ta hänsyn till övergripande stadsplanering av hållbar urban utveckling, härunder ny markanvändning för park- och odlingsändamål, aktuella frågor om utveckling i Lund av grönstrukturer och lokala ekosystemtjänster och av miljö- och hälsoskydd och för rekreation.

Konsekvenser för barn, miljön och för den kommunala ekonomin ska belysas som en del av uppdraget.

Efterfrågan är stor. I Lunds kommun finns över sex hundra odlingslatter och nästan tusen kolonilatter fördelade på 17 områden. I varje

2019-12-04

koloniträdgård får stuga, uthus, drivhus med mera uppföras enligt anvisningar. Storleken på kolonilotterna varierar mellan 100 och 400 m².

Att döma av dagens efterfrågan behöver Lunds kommun överväga fler odlingslotter och fler koloniområden. Nya och befintliga odlingslotter fördelas idag efter kölista. Befintliga kolonier säljs och köps på öppen marknad. För kolonisterna gäller arrenderegler, som Arrendenämnden 2019 tolkar som lägenhetsarrenden. Regler för öppettider ger i princip alla lundabor rätt att under delar av året besöka koloniområdena och fritt få njuta av dessa grönområden och trädgårdsstilar.

Program för urban odling. Det är viktigt att understryka att visionen i kommunens ”Program för urban odling” från 2017 är att ”erbjuda invånarna goda möjligheter till odling i olika former, vare sig det sker enskilt, kollektivt, på en liten plätt för trevnad eller på en något större lott för självhushållning. I Lund ska både små och stora initiativ till odling kunna komma till tals och hitta sin hemvist”, heter det i Lunds kommuns ”Program för urban odling”. Och vidare i samma dokument: ”Odlingsintresset ska stimuleras och kommunen ska uppmuntra och stötta utvecklingen av nya odlingsformer parallellt med de befintliga. Till sammans berikar olika slags odlingsområden tätortsmiljöerna och medverkar till att skapa biologisk mångfald och attraktiva mötesplatser. Koloni- och odlingslotterna i kommunen ska upplevas som en resurs för tätorternas alla invånare, såväl för dem som odlar själva som för dem som väljer att endast besöka områdena då och då.”

Det gällande programmet avser odling på ”allmän platsmark” och på ”kvartersmark avsedd för odling”. Det omfattar såväl koloni- och odlingslotsverksamhet som nyare former av urban odling som gemenskaps- och kollektivodlingar och nya stadsodlingsprojekt på allmän platsmark som nya, okonventionella former av trädgårdsodling i tätortsmiljö på lokala initiativ.

LundaEko II understryker att ”Lunds kommun ska tillgodose alla kommuninvånarens behov av och rätt till gröna miljöer.”

Mera tillgängliga koloniområden. För att försöka förverkliga visionen kan kommunen genom sitt odlingsprogram utveckla redan befintliga koloni- och odlingslotsområden parallellt med etablering av nya områden. Samtidigt kan kommunen ”tillgängliggöra och öppna upp befintliga koloni- och odlingslotsområden och öka deras attraktivitet för både odlare och besökare.” Det heter också att kommunen ska ”säkerställa tillgången på odlingsbar mark och odlingsmöjligheter i tätorten på längre sikt.”

Det är därmed viktigt att uppdraget till tekniska förvaltningen genomförs i enlighet med gällande program för urban odling.

Det vore samtidigt önskvärt, som flera kolonister också hävdar, att nya koloniområden och mark för odlingslotter tar hänsyn till historiska och kulturella traditioner för odling i Lunds unika stadsmiljö. Detta gäller för övrigt också Dalby och övriga tätorter i kommunen med motsvarande traditioner.

2019-12-04

Lunds DNA? Stadsodling i olika former har i Lund en tusenårig historia. Från första början har det odlats inom stadens gränser för både nytta och nöje. För de första lundaborna var stadsodling en nödvändighet för att få tillräckligt med mat på bordet. Kyrkan, speciellt de många klostrens nyodlingar i den framväxande stadsmiljön med artesiskt källvatten, spelade kanske en avgörande roll för Lunds tidiga stadsodling. Det var så innovationer från övriga Europa spreds som förebilder för lokal odling där nya grödor och nya metoder prövades. Med tiden blev det produktiva jordbrukslandskapet runt staden en avgörande förutsättning för Lunds fortsatta urbanisering med ny byggnation och förtätning. Ändå fortsatte stadsodling i olika skalor under alla år.

Dagens lundabor som inte har egen trädgård kan dra nytta av välorganiserad stadsodling i form av kommunala odlingslotter och en mer än hundraårig tradition av koloniträdgårdar. Det äldsta bevarade koloniområdet i Lund är Öster I som etablerades 1905, bara tio år efter Sveriges första koloniområde i Malmö.

För senare generationer har det omgivande jordbrukslandskapets fruktbarhet och produktivitet varit en förutsättning för urbanisering och förtätning av den byggda miljön. ”Lunds kommun ska främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden,” heter det i LundaEko II.

Ordförandens förslag till beslut

Tekniska nämnden föreslås besluta

att tekniska förvaltningen får i uppdrag att i samråd med stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen och kommunkontoret undersöka möjligheter att etablera nya koloniområden i Lunds kommun.

att undersökningen tar hänsyn till relevanta styrdokument som berör övergripande och annan stadsplanering av hållbar urban utveckling, härunder ny markanvändning för park- och odlingsändamål, aktuella frågor om utveckling i Lund av grönstrukturer och lokala ekosystemtjänster och av miljö- och hälsoskydd samt för rekreation.

att samråd sker - när lämpligt underlag föreligger - bland kolonister och deras organisationer, innehavare av odlingslotter intresserade av kolonilotter, Lunds Naturskyddsförening, Lunds Biodlare och andra som uttryckt särskilt intresse för urban odling i Lunds kommun.

att förvaltningen återkommer till tekniska nämnden med förslag till budget- och tidsram samt hur uppdraget i övrigt kan göras målriktat och kostnadseffektivt.

Jan Annerstedt